

neming was hem opgedragen. Dat dit te gebeuren stond, was de gedeputeerde al bekend en het was hem ook al ietwat naar het hoofd gestegen. 'Ik wens mij te geven aan mijn volk, gelijk altijd', had hij drie dagen tevoren aan een vriend geschreven. 'Wil men mij naderhand de leiding geven van Vlaanderen - prachtig.'¹

Quarles had, midden in een bespreking, bericht ontvangen dat hij uit zijn functie ontheven was en dat hij bovendien onmiddellijk de provincie moest verlaten. Die bespreking had hij terstond afgebroken. Diep geschokt waarschuwde hij zijn ambtgenoten, wellicht het eerst de commissaris van Friesland, mr. P. A. V. baron van Harinxma thoe Slooten, die al een-en-dertig jaar in functie was en volgens de anciënniteitsregel als deken optrad van het corps van commissarissen ('voorzitter van de vakvereniging, spotte hij soms.'²). Harinxma besloot ontslag en gedwongen vertrek van Quarles aan de orde te stellen in de eerste periodieke vergadering die de commissarissen met Frederiks hielden. Er hadden er al enkele plaatsgevonden en Harinxma had gedoogd dat Frederiks bij de eerste in de stoel van de voorzitter was gaan zitten. Bovendien was in die vergaderingen van meet af aan van verdeeldheid gebleken, waarbij, aldus Bosch van Rosenthal, de commissarissen van Zuid-Holland (van Karnebeek) 'en Groningen in het bijzonder' (Linthorst Homan) als regel het conciliantste standpunt jegens de Duitsers ingenomen hadden.³ Met dat al was men over hetgeen met Quarles geschied was, in de eerste bespreking terzake algemeen verontwaardigd. Harinxma nam de taak op zich, een stevige brief op te stellen waarmee Frederiks in het tegenoffensief zou gaan.

'Wij zijn van oordeel', stond in die brief, 'dat het college van secretarissen-generaal zich noch tegenover Hare Majesteit, noch tegenover de bevolking en ons, er bij mag neerleggen dat één van Harer Majesteits vertegenwoordigers in de gewesten als een eerloze schelm uit zijn ambt en zijn gewest wordt verdreven.' Aan alle commissarissen liet Harinxma dit concept toesturen behalve aan Dieleman en Homan van wie hij toch slechts tegenwerking verwachtte. Ook anderen hadden evenwel bezwaar tegen een brief in zo krachtige termen: van Karnebeek en de commissarissen van Overijsel (mr. A. E. baron van Voorst tot Voorst) en van Noord-Brabant (jhr. mr. dr. A. B. G. M. van Rijckevorsel). Het slot van het lied was dat een delegatie uit de commissarissen nog eens met Frederiks ging praten; deze ontried collectieve actie (geen beroep dus op de secretarissen-generaal) en daar werd

¹ Brief, 9 sept. 1940, van P. Dieleman aan 'Amice Alfred' (Doc I-339, a-1). ² P. Wijbenga: *Bezettingstijd in Friesland*, dl. I (1970), p. 131. ³ D. D. Vollgraff: *Ver slag gesprek met L. H. N. Bosch van Rosenthal*, p. 4.